

РЕЦЕНЗИЯ

за дисертационен труд

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в
Област на висше образование: 1. Педагогически науки,
Професионално направление: 1.1. Теория и управление на образованието,
Докторска програма: Управление на образованието

на проф. д-р Янка Тоцева – ЮЗУ „Неофит Рилски“

на тема: „**ФАКТОРИ НА ГОТОВНОСТТА НА НОВИТЕ УЧИТЕЛИ ЗА
СПРАВЯНЕ С КОНФЛИКТИ В КЛАСА**“

разработен от **МЕИР ДАВИДЕСКО**

1. Данни за дисертанта

Меир Давидеско е бакалавър по география и магистър по нова история. Специализирал е образователен мениджмънт. Има богат преподавателски и мениджърски опит в образователната сфера като директор на училище, преподавател в колеж, инспектор, обучител на учители и съветник към Министерството на образованието на Израел.

2. Данни за докторантурата

Меир Давидеско е зачислен като докторант в самостоятелна форма на обучение в катедра „Педагогика“ на Факултета по педагогика на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Положил е успешно изпитите по индивидуалния си план. Няма данни за допуснати нарушения при реализирането на докторантурата.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Дисертационният труд е разработен в обем от 155 стандартни страници. Той съдържа: резюме, увод, три глави и заключение. В приложение са представени трите въпросника, използвани за емпиричното проучване.

Използвани са 127 литературни източника на латиница и 4 интернет базирани.

Разработката започва с *резюме* на дисертационния труд.

В *увода* вниманието се насочва към *актуалността на проблема*, свързан с трудностите, с които се сблъскват новоназначените учители в периода на адаптация към работата в училище и тяхната готовност и устойчивост да се справят с тях.

Изведена е *глобалната цел на изследването* – да се проучи влиянието на устойчивостта върху способността на новоназначените учители за справяне с конфликтите в училищната среда.

Изведен е *базисен изследователски въпрос*: Дали е възможно да се повлияе върху възприемането на новите учители на чувството за устойчивост и съответно как това чувство на устойчивост допринася за способностите на новите учители да се справят с конфликтите през първите си години на работа?

Представени са описателно обекта и предмета. Като *обект* са посочени „характеристиките на устойчивостта на новите учители и съответно разработване на подходяща програма за обучение за изграждането и укрепването на тази устойчивост.“

Предметът е фокусиране върху „способността на учителите да се справят, да преодолеят и дори да придобият сила с оглед на дистреса, който възниква като присъщ атрибут на професията.“

Посочена е *основната цел на дисертационния труд*, която ще се постигне чрез решаването на *три основни задачи*, свързани с:

1. теоретично проучване на устойчивостта и самоефективността на учителите, заедно с преглед на конфликтите на учителите и стратегиите за справяне;
2. емпирично измерване на устойчивостта във връзката ѝ с конфликтите;
3. изготвяне на заключения и препоръки за подкрепа на новоназначените учители по посока повишаване на самоефективността и устойчивостта.

Формулирани са *пет изследователски хипотези*.

В края се представят *етапите на работа и органиченията на изследването*.

Първа глава Проблеми и предизвикателства в професионалното развитие на учителите в контекста на образователния мениджмънт – теоретични основи е в обем от 46 страници. В нея е направен преглед на литературата по проблеми, свързани с образованието и неговото управление.

В първия параграф са анализирани връзките между образователната система и иновациите в нея. Разгледани са образователните проекти, техния мениджмънт и проектно-базираното обучение като иновативна и плодотворна технология. Иновативността в образованието е проучена и по отношение на ролята на училищния

директор за управлението на иновациите и за управлението на персонала от една страна и отношението на новоназначените учители към тях от друга.

Вторият параграф продължава проблематиката с темата за училищното самоуправление. Представени са аспекти на вътрешния училищен мениджмънт. Вниманието е насочено и към вътрешноучилищния мониторинг за постигане на целите и високо качество. Направен е сравнителен анализ на държавните и на свободните училища в Израел.

В третия параграф са представени трудовите характеристики и затрудненията на новоназначените учители като са разгледани устойчивостта и самоефективността.

Втора глава *Управление на класната стая и конфликтите в училищната среда* е в обем от 50 страници. В нея се прави теоретичен анализ на проблемите, свързани с мениджмънта на класа и мениджмънта на конфликтите.

Мениджмънтът на класа се обвързва с темата за значението на авторитета и лидерството на учителя. Представят се теории и типологии на учителското лидерско поведение. Демонстрирано е добро познаване както на класическите, а така също и на модерните и актуални теории като транзакционно и трансформационно лидерство.

Втората част на тази глава представя проблемите за справянето с конфликти. Изяснава се понятието и се представят видовете конфликти, в които може да бъде въввлечен новоназначения учител както и техниките за справяне с всеки от тях в контекста на разбирането за ролята на устойчивостта.

Третата глава представя *Методологията на изследването и анализа на резултатите от емпиричното изследване*. Тя е в обем от 42 страници и включва три основни части:

- *Методика на изследването* – целите на емпиричното проучване – „да се характеризират основните аспекти на подобряването и засилването на силата на устойчивостта на новоназначения учител и в съответствие с това да се изследва как тези аспекти влияят върху самоефективността и способността на новоназначените учители да се справят с конфликти“; хипотезите; аргументация за методите на изследването – качествени и количествени; извадката; описанието на инструментариума.

- *Анализ на резултатите*, който е прецизен, коректен, сполучливо визуализиран с таблици и добре аргументиран. На базата на математико-статистическата обработка

са прави качествен педагогически анализ, в който се осмислят, анализират и обясняват връзки и отношения.

- *Изводи* от емпиричното изследване, които включват констатации, дискусия, обобщение. Прави много добро впечатление обвързването им с хипотезите на изследването и търсенето на практико-приложни последици.

Дисертационният труд завършва със *Заключение и практически последици*. В него се представят в синтезиран вид основните акценти от теоретичния преглед и анализ, базисните общи изводи и е отделено специално внимание на препоръките и последиците.

Авторефератът отразява основните аспекти на дисертационния труд, но в него първо е представено емпиричното проучване, а след това част от теоретичния анализ от първа глава.

4. Научни приноси

Дисертационният труд има теоретико-емпиричен характер, който определя и характера на приносите, част от които са в теоретичен план, но повечето имат практико-приложен смисъл.

5. Публикации и участия в научни форуми

Дисертантът е представила списък с три публикации по темата на дисертацията, от които един доклад от участие в международна научна конференция и две статии в годишника на Съюза на учените в Благоевград.

Заключение

Към *силните страни* на представения дисертационен труд могат да се посочат следните:

- изборът на актуална и значима проблематика, която е разработена с много добро познаване на теоретичната база в международен аспект, но и с отчитане на спецификата на ситуацията в израелските училища;
- задълбоченият анализ на връзката между управлението и иновациите от една страна и моделите за управление на училището и лидерските стилове от друга;

- сполучливото представяне на видовете в конфликти в училищната общност, в които могат да попаднат новоназначените учители и предложените техники за справяне с тях;

- авторският концептуален модел и разработеният на негова основа инструментариум, в който частично са адаптирани известни инструменти;

- доброто познаване на възможностите на математико-статистическите методи за обработка на данните и изключително успешното им интерпретиране пречупено през педагогическата реалност и познанията в областта на образователния мениджмънт, психологията на общуването, и психологията на личността.

За съжаление оставам с впечатлението за една неизпълнена задача, свързана с разработването на програма за подготовка на новоназначените учители за повишаване на тяхната устойчивост при справянето с конфликти, за което е дадена заявка в увода.

В тази връзка имам *няколко въпроса* относно тази програма:

- На какъв етап е нейното изготвяне?

- Има ли вероятност тази програма да се легитимира от Министерството на образованието в Израел и да се пристъпи към нейната реализация в институциите, подготвящи бъдещи учители и/или в институции, провеждащи квалификационни дейности с практикуващи?

В **заключение** може да се каже, че дисертационният труд има цялостен и завършен вид и се отличава с добър научен стил и логика. Той отговаря на изискванията като обем, съдържание и структура. Има обективни достойнства и принос в изследването на проблемите на новоназначените учители – тяхното поведение, устойчивост, трудности и конфликти, с които се сблъскват.

Дисертационния труд е лично дело, плод на сериозна изследователска работа в сферата на управлението на образованието и притежава всички необходими качества, за да бъде присъдена на Меир Давидеско образователната и научната степен „Доктор” в област на висше образование 1. „Педагогически науки“; професионално направление 1.1. „Теория и управление на образованието“.

6.06.2021г.

Изготвил рецензията:

(проф. д-р Янка Тоцева)